



**בש"פ 7317/15 - המבקש בבש"פ 7317/15, מאור מאיר
קדוש, המבקשת בבש"פ 7634/15, והמשיבה בבש"פ 7317, מדי ואח'...
נגד המשיבים בבש"פ 7634/15, אלעד דהרי, דור מגידש, יוסף זכות, מתן
דניאל מנור, יואב נחשון ואח'...**

בבית המשפט העליון

בש"פ 7317/15

בש"פ 7634/15

כבוד השופטת ד' ברק-ארז

לפני:

מאור מאיר קדוש
מדינת ישראל

המבקש בבש"פ 7317/15:
המבקשת בבש"פ 7634/15
והמשיבה בבש"פ 7317:

נ ג ד

המשיבים בבש"פ 7634/15:
1. אלעד דהרי
2. דור מגידש
3. יוסף זכות
4. מתן דניאל מנור
5. יואב נחשון
6. מתן שמעון
7. שלמה חי טובול
8. פלוני
9. פלוני

בקשות רשות ערר על החלטות בית המשפט המחוזי
בירושלים מיום 29.9.2015 (עמ"י 36163-08-15,
השופטת ע' כהן) ומיום 11.10.2015 בעמ"י
43769-08-15 (השופטת ש' רנר)

ד' בשבט התשע"ו (14.1.2016)

תאריך הישיבה:



עו"ד לירון טרי

בשם המבקש בבש"פ 7317/15:

בשם המבקשת בבש"פ 7634/15

והמשיבה בבש"פ 7317/15: עו"ד שאול כהן

בשם המשיבים בבש"פ 7634/15: עו"ד ארי שמאי

החלטה

1. האם המונח "אירוע ספורט", כהגדרתו בסעיף 1 לחוק איסור אלימות בספורט, התשס"ח-2008 (להלן: חוק איסור אלימות בספורט או החוק), מתייחס רק לאירועים שמתקיימים בשטח מדינת ישראל? זו השאלה הפרשנית שהתעוררה במסגרת בקשות רשות הערר שלפני. ההכרעה בשאלה זו נדרשה לצורך דיון בשאלה נוספת – האם בית המשפט מוסמך לתת צווי הרחקה מאירועי ספורט שמתקיימים בישראל על בסיס התנהגות שהתרחשה באירוע שהתקיים מחוץ לגבולות ישראל?

המסגרת הנורמטיבית

2. ראוי להציג, כבר בפתח הדברים, את ההוראות הרלוונטיות בחוק איסור אלימות בספורט.

3. סעיף 1 לחוק מגדיר את המונח "אירוע ספורט" כדלקמן:

"אירוע ספורט" – אסיפה, כהגדרתה בחוק הבטיחות, המתקיימת בזירת פעילות ספורט, לשם צפייה בפעילות ספורט, למעט אסיפה כאמור שמארגנים משרד החינוך או התאחדות הספורט בבתי ספר שמספר המשתתפים והצופים בה, בין בפועל ובין במשוער, אינו עולה על 1,000".

4. סעיף 17 לחוק איסור אלימות בספורט, העומד במרכז הדיון, מעגן את הסמכות להוציא צווי הרחקה מכוחו, בדרך זו:

"לבקשת תובע, רשאי בית המשפט לתת לאדם צו הרחקה או הגבלה כאמור בסעיף 18, אם ראה כי התקיים אחד מאלה:

(1) האדם התנהג באופן אלים או תוך הפרת הסדר הציבורי באירוע ספורט, או שקיים לגביו חשד סביר שעבר עבירה הקשורה לספורט, או לא ציית להוראות שוטר או סדרן לאירועי ספורט;



(2) התנהגותו של האדם במהלך אירוע ספורט נותנת בסיס סביר לחשש כי הוא עלול להתנהג בעתיד באופן אלים או תוך הפרת הסדר הציבורי באירוע ספורט או להתבטא התבטאות גזענית או שהוא שיכור או תחת השפעת סם מסוכן או חומר מסכן, או שיש חשד שהוא שיכור או תחת השפעה כאמור; לעניין זה, "סם מסוכן" ו"חומר מסכן" - כהגדרתם בחוק המאבק בתופעת השימוש בחומרים מסכנים, התשע"ג-2013" (ההדגשות הוספו - ד' ב' א').

5. השאלה היא אפוא האם הוראות אלה בחוק - על-פי לשון ועל-פי הקשרן - מכוונות ל"אירוע ספורט" המתקיים בישראל בלבד.

רקע והליכים קודמים

6. השאלה שהוצגה מתעוררת בגדרן של בקשות רשות לערור על שתי החלטות שניתנו בבית המשפט המחוזי בירושלים ביום 29.9.2015 (עמ"י 36163-08-15, השופטת ע' כהן) וביום 11.10.2015 (עמ"י 43769-08-15, השופטת ש' רנר). בהחלטות אלה נדונו עררים על החלטתו של בית משפט השלום בירושלים מיום 23.7.2015 (מ"י 47273-07-15, השופט ש' הרבסט).

7. מקורן של שתי הבקשות בהתרחשויות שאירעו ביום 16.7.2015 בעיר שרלרואה שבבלגיה במהלך משחק כדורגל בין קבוצת בית"ר ירושלים לבין קבוצת שרלרואה המקומית במסגרת טורניר "הליגה האירופית". במהלך המשחק, כך עולה מהחלטותיהן של הערכאות הקודמות, אירעו הפרות סדר מצד אוהדי שתי הקבוצות, בין היתר באמצעות שימוש בתנועות מגונות על-ידי שני מחנות האוהדים. ההתפרעות כללה הדלקת אבוקות על-ידי אוהדי בית"ר והשלכתן לתוך תחומי המגרש. למעשה, עיקרי הדברים (להבדיל מטענות קונקרטיים הנוגעות להיקף המעורבות של אוהדים מסוימים) אינם שנויים במחלוקת, ואף תועדו בצילומים.

8. בעקבות האירועים בבלגיה הגישה משטרת ישראל בקשה להוצאת צווי הרחקה לפי סעיף 17 לחוק איסור אלימות בספורט נגד מספר אוהדים של קבוצת בית"ר ירושלים שנכחו במשחק. המדובר במבקש בבש"פ 7317/15 (להלן: המבקש), במשיבים בבש"פ 7634/15 (שיכנו יחד עם המבקש להלן: המעורבים), ובאדם נוסף שעניינו אינו מונח בפניי. ביחס לרוב המעורבים נטען כי השתתפו, בצורה זו או אחרת, בהתנהגות אלימה, או בהכנסת האבוקות למגרש ובהדלקתן.

9. ביום 23.7.2015, לאחר ששמע את טענות הצדדים, נתן בית משפט השלום צו שמורה על הרחקתם של המעורבים לתקופות שונות ממשחקי כדורגל. בית משפט השלום הוסיף וקבע כי בתקופת ההרחקה יתייצבו המעורבים בעת שמתקיימים משחקים של קבוצת בית"ר ירושלים בתחנת המשטרה הסמוכה למקום מגוריהם. המעורבים אף חויבו לחתום על ערבויות לצורך הבטחת תנאים אלו.

10. המעורבים הגישו עררים על החלטתו של בית משפט השלום להוציא צווי הרחקה בעניינם. העררים לא נדונו כמקשה אחת - אלא בפני מותבים שונים של בית המשפט המחוזי, אשר נתנו בהם החלטות סותרות.

11. בהחלטה שנגעה למבקש בבש"פ 7317/15 דחה בית המשפט המחוזי (השופטת ע' כהן) את הערר והותיר את צו ההרחקה על



כנו. השופטת כהן קבעה בהחלטתה כי "העורר אינו חולק על כך כי משחק הכדורגל בשרלרואה נכנס לגדר אירוע ספורט". בהמשך לכך, היא התייחסה למעשים שיוחסו למבקש וקבעה כי "העורר, כמו גם האחרים, נהגו באופן שיש בו להקים חשש סביר שהימצאותם במגרשי הספורט עשויה להביא להפרת הסדר הציבורי".

12. לעומת זאת, בהחלטה שנגעה לעניינם של המשיבים בבש"פ 7634/15 קיבל בית המשפט המחוזי (השופטת ש' רנר) את הערר והורה על ביטולם של צווי ההרחקה ועל ההגבלות שהוטלו במסגרתם. השופטת רנר ביססה החלטתה זו על הקביעה שהמונח "אירוע ספורט" בהקשרן של ההוראות הרלוונטיות בחוק איסור אלימות בספורט כולל אירועים המתקיימים בתחום מדינת ישראל בלבד. על כן, כך נקבע, לא ניתן להוציא צו הרחקה מכוחם של סעיפים 17-18 לחוק איסור אלימות בספורט בהתבסס על אירוע שהתקיים מחוץ לגבולות המדינה. השופטת רנר ביססה מסקנה זו על מספר טעמים: ראשית, על כך שהמונח "אירוע ספורט" בהוראות אחרות בחוק איסור אלימות בספורט מוזכר בעיקר בהקשרים מקומיים; שנית, על הקביעה שהסמכות להוציא צו הרחקה טומנת בחובה פגיעה בחירותו של אדם, ולכן נדרשת החלה מפורשת שלה על התרחשויות שאירעו מחוץ לגבולות המדינה; שלישית, על הקושי המובנה לקבוע האם המעשים שבוצעו מחוץ לישראל ומבססים חשש להפרה של הסדר הציבורי אסורים גם במקום ביצועם.

13. להשלמת התמונה יצוין כי בבית המשפט המחוזי התנהל הליך נפרד בעניינו של אדם נוסף שניתן נגדו צו הרחקה בהחלטתו של השופט הרבסט, אשר אינו בפני (עמ"י 49996-07-15, השופט מ' דרורי). ביום 9.10.2015 קיבל בית המשפט המחוזי את הערר שהוגש באותו הליך וביטל את צו ההרחקה שניתן נגד העורר שם. החלטתו של בית המשפט המחוזי התבססה על טעמים ראיתיים שנסבו על עניינו הקונקרטי של העורר. בנוסף לכך, בית המשפט המחוזי קבע בהחלטתו כי את המונח "אירוע ספורט" בהקשר הרלוונטי יש לפרש כמונח שחל בתחומי ישראל בלבד (בדומה לקביעתה של השופטת רנר). המדינה לא הגישה בקשת רשות ערר על החלטה זו.

הבקשות לרשות ערר וגדר המחלוקת

14. הבקשות שבפני נסבות על החלטותיהן המתוארות לעיל של השופטות כהן ו-רנר. המבקש טוען כי יש לבטל את צו ההרחקה שניתן נגדו. מנגד, המדינה טוענת כי יש להחזיר לתוקפם את צווי ההרחקה שניתנו נגד המשיבים בבש"פ 7634/15 ובוטלו על-ידי בית המשפט המחוזי. הבקשות סווגו כבקשות רשות לערור לפי סעיף 53 לחוק סדר הדין הפלילי (מעצרים), התשנ"ו-1996 (להלן: חוק המעצרים) על בסיס החלטה של הרשמת ל' שנמלך מיום 31.12.2015, לאחר שהצדדים נקטו בדרכי השגה שונות על ההחלטות בעניינם של המעורבים.

15. השאלה המשפטית שנמצאת במחלוקת בין הצדדים ומשותפת לשני ההליכים היא זו שהוצגה בפתח הדברים. בנסיבות הקונקרטיות של ענייננו, השאלה היא האם ניתן לתת צווי הרחקה נגד המעורבים מכוח סעיף 17 לחוק איסור אלימות בספורט על בסיס התנהגותם במשחק כדורגל שנערך בבליגיה. שתי הבקשות התמקדו בשאלות אלה. עם זאת, הצדדים העלו טענות גם לגוף הדברים בהתייחס לתשתית העובדתית והמאפיינים של המעורבים בכל הנוגע לאירועים בשרלרואה.

16. ביום 14.1.2016 קיימתי דיון בבקשות. בשים לב לאופייה העקרוני של השאלה שהתעוררה בהן, כמו גם לנוכח קיומן של

החלטות סותרות בסוגיה, החלטתי להעניק רשות לערור בשני המקרים ולדון בעררים. בהמשך לכך, אפתח בהצגת עמדות הצדדים ביחס לשאלה העקרונית, ולאחר שאכריע בה אפנה לבחינת הטענות הקונקרטיות הנוגעות למעורבים.

עמדת המעורבים בשאלה המשפטית

17. המעורבים טוענים כי את המונח "אירוע ספורט" בחוק יש לפרש כבעל תחולה מקומית בלבד. טענותיהם התבססו, במידה רבה, על הטעמים שהוצגו בהחלטתה של השופטת רנר, אך גם על טעמים נוספים כמפורט להלן.

18. ראשית, המעורבים סבורים כי מלשון החוק ניתן ללמוד שכוונת המחוקק הייתה שהמונח "אירוע ספורט" יכול אירועים שמתקיימים רק בישראל. טענתם מבוססת, בין היתר, על כך שהגדרת המונח משלבת הפנייה לחוק הבטיחות במקומות ציבוריים, התשכ"ג-1962 (להלן: חוק הבטיחות). המעורבים מצביעים גם על כך שעל-פי החוק קיומו של "אירוע ספורט" מותנה בקבלת רישיון או היתר לפי חוק רישוי עסקים, התשכ"ח-1968 וכן כי החוק מקנה סמכויות שונות לשוטרים לצורך הבטחת הסדר הציבורי באירועי ספורט. אם כן, לפי טענה זו, למונח "אירוע ספורט" היבטים מקומיים מובהקים.

19. שנית, המעורבים טוענים כי לנוכח ההשלכות שיש למתן צווים שהתבקשו מכוח סעיף 17 לחוק איסור אלימות בספורט על זכויות יסוד, חזקה על המחוקק כי אילו היה בכוונתו לאפשר מתן צווים גם על התנהגויות שאירעו מחוץ לישראל – הוא היה עושה כן במפורש.

20. שלישית, המעורבים טוענים כי לסמכות שעניינה הוצאת צו הרחקה יש אופי פלילי. על כן, לטענתם, אפילו קיימות שתי דרכים פרשניות במקרה דנן, יש לבכר את הפרשנות המקלה עם האדם שעשוי לשאת באחריות – היא הפרשנות המוצעת על-ידם. כמו כן, המעורבים טוענים כי יש להחיל על סמכות זו חזקה נגד תחולה אקס-טריטוריאלית.

עמדת המדינה בשאלה המשפטית

21. המדינה טוענת כי אין להגביל את המונח "אירוע ספורט" רק לאירוע המתקיים בישראל, כמפורט להלן.

22. ראשית, המדינה טוענת כי אין אינדיקציה בלשון החוק להגבלת המונח "אירוע ספורט" במישור הטריטוריאלי. לטענת המדינה, הגדרת מונח זה בחוק מתמקדת באופיו של האירוע ובהיקפו, אך אין בה כל התייחסות לשאלת מיקומו של אירוע הספורט, וממילא אין בה הגבלה על המיקום. בהמשך לכך, המדינה טוענת כי לא היה מקום ללמוד על מאפייניו הטריטוריאליים של המונח מתוך היקש לסעיפים בחוק איסור אלימות בספורט שאינם נוגעים לצווי הרחקה. המדינה טוענת כי ככל שקיימת הגבלה טריטוריאלית בהוראות אחרות בחוק לעניין "אירוע ספורט", הרי שהיא נובעת מההיבטים הקונקרטיים של אותן הוראות (כך למשל, נטען כי ההפניה בהגדרת המונח לחוק הבטיחות היא רק לצורך הגדרת המונח "אסיפה", בכל הנוגע לאופיו וממדיו של האירוע).



23. שנית, המדינה מוסיפה וטוענת כי בחינת תכליתה של ההוראה הקבועה בסעיף 17 לחוק איסור אלימות בספורט מובילה למסקנה שאין להגביל את פרשנות המונח "אירוע ספורט" לתחומי ישראל בלבד. לשיטת המדינה, הסמכות הקבועה בחוק להוצאת צווי הרחקה ממגרשי ספורט היא אכן סמכות טריטוריאלית, במובן זה שהצווים יכולים לחול בישראל בלבד. שונים הם פני הדברים – כך נטען – ביחס לעילה להפעלת סמכות זו. לטענת המדינה, בחינת התנהגותו של אדם ב"אירוע ספורט" לפי סעיף 17 לחוק נועדה לשמש בסיס להערכת החשש שאותו אדם יתנהג בעתיד באירועי ספורט באופן אלים או יפר את הסדר הציבורי. בעניין זה, טוענת המדינה, אין נפקות לשאלה האם ההתנהגות התבצעה בישראל או מחוץ לה.

24. שלישית, המדינה מדגישה כי אין מדובר בהסדר פלילי-עונשי, כי אם בהסדר שאופיו מינהלי. לשיטתה, במסגרת זו בית המשפט אינו בוחן – ואף אינו צריך לבחון – האם מעשיהם של האוהדים עלו כדי עבירה בבלגיה.

דיון והכרעה

25. לאחר ששקלתי את טענות הצדדים עמדתי היא שהדין עם המדינה בכל הנוגע לשאלה המשפטית שעלתה. בהתאם, אני סבורה שדין הערר שהגישה המדינה להתקבל ושדין הערר בבש"פ 7317/15 להידחות, אך זאת בכפוף לאמור בפסקאות 55-58 להלן.

26. בשאלה שעמדה במחלוקת דעתי היא כי המונח "אירוע ספורט", כהגדרתו בסעיף 1 לחוק איסור אלימות בספורט, אינו מוגבל אך לאירועים שהתקיימו בישראל. אני סבורה שמסקנה זו עולה בקנה אחד עם לשון החוק ונתמכת בתכליתו, כמו גם בטעמים שעניינם אופייה של הסמכות המעוגנת בסעיפים 17-18 לחוק.

לשון החוק

27. חשוב לפתוח בקביעה כי המונח "אירוע ספורט" בסעיף 1 לחוק אינו מוגדר באופן שכולל התייחסות – לכאן או לכאן – למיקומו של האירוע. בהמשך לכך, אף לשונו של סעיף 17 לחוק, הוא הסעיף שעוסק בתנאים למתן צו הרחקה או הגבלה, אינה כוללת מגבלה טריטוריאלית באשר למקום שבו התבצעה ההתנהגות האלימה או מסכנת הסדר מצד הנוגע בדבר. אכן, הגדרת המונח מפנה למונח "אסיפה" כהגדרתו בחוק הבטיחות, אולם כפי שציינה המדינה הגדרה זו נוגעת למאפייניו וגודלו של האירוע, להבדיל מאשר למיקומו. החוק כולל הוראות אחרות שלהן יש היבטים מקומיים, כדוגמת סמכויות הרחקה מאירוע ספורט על-ידי המשטרה (סעיף 12 לחוק). אולם, אף הוראות אלה אינן מובילות למסקנה הברורה כי "אירוע ספורט", לעניין החוק כולו, חל בישראל בלבד.

28. אם כן, בחינת הסוגיה על-פי לשון החוק אינה מובילה כשלעצמה לתוצאה חד-משמעית. לכאורה, ניתן לטעון שאופיין "המקומי" של חלק מן ההוראות בחוק הספורט אמור להשליך אף על פרשנותו של סעיף 17 לחוק. לכן, אילו הפרשנות הייתה לשונית בלבד, הרי שעמדתה הפרשנית של המדינה הייתה מוקשית יותר. אולם, כפי שאבהיר להלן, תכלית החוק מלמדת בבירור כי אין לייחס למחוקק כוונה להגביל את המונח "אירוע ספורט" אך לאירועים שהתרחשו בישראל. ראוי להזכיר כי אף אם המונח "אירוע ספורט" הוא בעל צביון מקומי בסעיף זה או אחר בחוק איסור אלימות בספורט, אין בכך כדי להעיד בהכרח שזוהי המשמעות שיש לייחס לכל



המופעים שלו בחוק. בית משפט זה כבר פסק שלביטויים זהים המופיעים בהקשרים שונים, אף באותו חוק, עשוי להיות מובן שונה כאשר הדבר מתחייב מתכלית החוק ומהקשר הדברים (ראו: דנג"ץ 4601/95 סרוסי נ' בית-הדין הארצי לעבודה ואח', פ"ד נב(4) 817, 830-828 (1998); ע"א 615/85 פקיד השומה חיפה נ' א.ח.א גולדשטיין בע"מ, פד"א יח 424 (1990)). לצורך המשך הדיון, ניתן אפוא לומר, כי לשון החוק אמנם אינה תומכת בעמדת המדינה, אך גם אינה סותרת אותה. בלשון החוק ניתן למצוא אינדיקציות לשתי הגישות, ובנסיבות אלה יש להתמקד בבחינת תכליתו.

תופעת האלימות בספורט כרקע לתכלית החוק

29. הדיון בתכלית החוק אינו יכול להיות מנותק מההקשר הרחב של תופעת האלימות המלווה את אירועי הספורט השונים. אכן, העיסוק בספורט קשור, במיטבו, לערכים של טיפוח המצוינות האנושית בגוף וברוח לצד התחרות ההוגנת. למרות זאת, התפתחו לצד או בסביבתו גם גידולי פרא. אגב אירועי ספורט מתעוררות לעתים התפרצויות אלימות וגזעניות מצד הצופים בהם, ולעתים גם מצד הספורטאים עצמם. למעשה, אלימות של צופים בתחרויות ספורט אינה תופעה חדשה והיא מוכרת במקומות שונים בעולם (ראו: יאיר גלילי, רוני לידור ואמיר בן-פורת במגרש המשחקים - ספורט וחברה בתחילת האלף השלישי 489-490, 509 (2009) (להלן: במגרש המשחקים); Jay Coakley, Sports in Society: Issues and Controversies 218-219 (10th ed., 2009) (להלן: Jay Coakley); Alexandra Veuthey and Lloyd Freeburn, *The Fight Against Hooliganism in England: Insights for Other*; Simon Gardiner & others, Sports Law 574 (4th ed., 2015) (להלן: Jurisdictions 16 Melb. J. Int'l L 203) (להלן: ויות' ופריבורן); (2012) (להלן: גארדינר)). במהלך השנים התעצבה תופעת האלימות באירועי ספורט ולבשה מאפיינים "מודרניים" (ראו: במגרש המשחקים, בעמ' 498-507; קואקלי, בעמ' 221-227. כן ראו: Paul Gow & Joel Rookwood, *Doing it for the team - examining the causes of hooliganism in English Football* 2(1) J. Qualitative Research Sports Studies 71 (2008)). בקווים כלליים, ניתן להצביע על שני מאפיינים של תופעת האלימות בספורט בעשורים האחרונים שיש להם רלוונטיות לענייננו. מאפיין אחד הוא הפן הקבוצתי, המתוכנן והמאורגן של האלימות, להבדיל מהתפרעויות ספונטאניות. מאפיין נוסף הוא התפשטותה של האלימות גם לממדים בינלאומיים, היינו לכזו שנובעת מהתנגשות בין מחנות אוהדים ממדינות או קבוצות לאומיות שונות (ראו: ויות' ופריבורן, בעמ' 204; במגרש המשחקים, בעמ' 516, 529-520; גארדינר, בעמ' 575-579).

מתכלית למעשה: חוק איסור אלימות בספורט כמעריך כולל של אמצעים שונים המכוונים למיגור האלימות בספורט

30. למרבית הצער, גילויים של אלימות וגזענות באירועי ספורט לא פסחו גם על ישראל. על רקע זה, חוק איסור אלימות בספורט נועד לתת מענה כולל לבעיה הגוברת של אלימות במגרשים, שהובילה במהלך השנים לגרימתם של נזקים קשים ואף בלתי הפיכים. לצורך הדגמה, די בכך שאזכיר כמה מהקורבנות שאסונם נחקק בזיכרון הציבורי, ומבלי לגרוע מחומרת הפגיעה - אמיר רנד, שנפצע קשה לאחר שנרמס במהלך ניסיון של אוהדים במשחק כדורגל לפרוץ לתחומי המגרש; אדהם שביטה, שנפצע קשה כתוצאה מהשלכת פצצת תאורה ליציע שבו ישב; ויואב גליצנשטיין, שנפצע לאחר שחזיז הושלך למגרש במשחק כדורסל שבו שימש כמאבטח. ראו: ת"א (מחוזי חיפה) 1274/01 רנד נ' החברה לאומנות תרבות וספורט בע"מ (9.9.2009); ת"פ (מחוזי ים) 3162/07 מדינת ישראל נ' מלאך (15.9.2008); פרוטוקול ישיבה מס' 400 של ועדת החינוך, התרבות והספורט, הכנסת השש עשרה (14.2.2005). מוראותיהם של אירועים אלה ואחרים הובילו להקמתה של ועדת חקירה פרלמנטרית בנושא בהחלטה של מליאת הכנסת (מיום 1



(בינואר 2001) ולפעילותה במשך מספר שנים, ובהמשך לכך להצעה "לקבוע בחוק נפרד הוראות לטיפול בנושא האלימות בספורט, הלקוחות מחוק הבטיחות, בהרחבת תחולתן על כלל ענפי הספורט... וכן לקבוע הוראות נוספות, שתכליתן הגברת האכיפה וסיוע במיגור התופעה האמורה" (דברי ההסבר להצעת חוק איסור אלימות בספורט, התשס"ח-2008, ה"ח 224, 266 (להלן: הצעת חוק איסור אלימות בספורט) (ההדגשה הוספה - ד' ב' א'). ראו עוד: בש"פ 1869/13 בן אברהם נ' מדינת ישראל, פסקה 5 (18.4.2013) (להלן: עניין בן אברהם)).

31. אין אפוא ספק בכך שהחוק נועד להתמודד עם התופעות המכוערות של גילויי אלימות - פיזית ומילולית - באירועי ספורט. לשם הגשמת תכלית זו, החוק ביקש לתת מענה כולל לנגע האלימות - לא רק באמצעות הוראות עונשין, אלא גם באמצעות הוראות אכיפה בעלות אופי מניעתי ואסדרתי, בבחינת "מניעת הרע בטרם יארע". כך למשל, החוק קובע תנאים לקיום "אירוע ספורט"; מגדיר את הסמכויות של בעלי תפקידים ב"אירוע ספורט"; קובע הוראות "אכיפה ועונשין"; וכן מורה על הקמתה של מועצה למניעת אלימות בספורט.

אופייה של הסמכות למתן צו הרחקה או הגבלה: מניעתית או עונשית?

32. סעיפים 17-18 לחוק איסור אלימות בספורט המסמיכים לתת צו הרחקה או הגבלה ביחס לאירועי ספורט מצויים בפרק ד' לחוק, שעניינו הוא "אכיפה ועונשין". סעיף 17 לחוק נושא את הכותרת "בקשה למתן צו הרחקה או הגבלה" והוא קובע את התנאים להוצאת צו כאמור. סעיף 18 (שכותרתו היא "צו הרחקה או הגבלה") מונה רשימת איסורים או הגבלות שניתן להטיל במסגרת מתן הצו. הסמכות להוציא צווי הרחקה מאירועי ספורט נקבעה במקור במסגרת תיקון שנערך בחוק הבטיחות במקומות ציבוריים, תשכ"ג-1962 (חוק הבטיחות במקומות ציבוריים (תיקון מס' 2) התשס"ב-2002, ס"ח 1837, 208). מאוחר יותר, סמכויות אלה מצאו את מקומן בסעיפים 17-18 בחוק איסור אלימות בספורט, שאף הרחיב את תחולתן. ענייננו מתמקד בתנאים הקבועים בסעיף 17 לחוק, ובפרט באלו הקבועים בסעיף 17(2) - הוא הסעיף שעל בסיסו נתן בית משפט השלום את צווי ההרחקה בענייננו. סעיף זה מקנה סמכות לבית המשפט לתת צו אם "התנהגותו של האדם במהלך אירוע ספורט נותנת בסיס סביר לחשש כי הוא עלול להתנהג בעתיד באופן אלים או תוך הפרת הסדר הציבורי באירוע ספורט או להתבטא התבטאות גזענית או שהוא שיכור או תחת השפעת סם מסוכן או חומר מסכן, או שיש חשד שהוא שיכור או תחת השפעה כאמור". האם הוראות אלה שייכות לפן הפלילי-עונשי של החוק או לפן המניעתי שלו?

33. במישור העקרוני, השאלה מתי נכון לסווג נורמה כפלילית היא שאלה מורכבת (ראו: יובל לוי ואליעזר לדרמן עיקרים באחריות פלילית 48-13 (1981); בג"ץ 2651/09 האגודה לזכויות האזרח נ' שר הפנים, פסקה 36 לפסק דינו של השופט י' דנציגר (15.6.2011) (להלן: עניין האגודה לזכויות האזרח)). מורכבות נוספת נובעת מכך שהדין מכיר באפשרות שלהסדרים לבר-פליליים יהיה גם אופי עונשי או הרתעתי (ראו למשל: עניין האגודה לזכויות האזרח נ' שר הפנים, פסקה 35 לפסק דינו של השופט דנציגר, פסקאות 10-11 לפסק דינה של השופטת (כתוארה אז) מ' נאור; בג"ץ 93/06 ד.נ. כל גדר בע"מ נ' שר התעשייה, המסחר והתעסוקה, פסקאות 20-15 (2.8.2011); רע"פ 2976/01 אסף נ' מדינת ישראל, פ"ד נו(3) 418, 431-432 (דעת המיעוט של השופטת (כתוארה אז) נאור) (2002). ראו גם: קנת מן "סנקציות אזרחיות-עונשיות" עיוני משפט טז(2) 243 (1991)).



34. עם זאת, במישור הקונקרטי, אני סבורה שאין קושי לקבוע כי סעיפים 17-18 לחוק אינם קובעים נורמה פלילית. פרק ד' לחוק איסור אלימות בספורט ("אכיפה ועונשין") כולל הוראות שונות – בהן הוראות "עונשין" ובהן הוראות "אכיפה". חלק מהסעיפים בפרק זה עוסקים באיסורים שהפרתם עלולה לגרור עונש מאסר (ראו סעיפים 14-16 לחוק איסור אלימות בספורט. כן ראו את העבירות המוגדרות בתוספת הראשונה לחוק). נקל לראות שסעיפים 17-18 לחוק, לעומתם, הם בעלי אופי אחר. ראשית, הם אינם קובעים סנקציות שמאפיינות הוראות עונשין (מאסר או קנס), אלא מקנים את הסמכות להוצאת צו הרחקה מהמגרשים. שנית, לצורך הוצאת צו הרחקה די ב"חשד סביר" שנעברה עבירה הקשורה לספורט (לפי החלופה הקבועה בסעיף 17(1) לחוק) או שנמצא "בסיס סביר לחשש" כי אדם עלול להתנהג בעתיד באופן מסוים באירוע ספורט (לפי החלופה הקבועה בסעיף 17(2) לחוק). לא מדובר אפוא ברף ההוכחה הנדרש בדין הפלילי. מובן שאין ברף ההוכחה כפי שהוגדר בסעיף, כשלעצמו, כדי להכריע בשאלה האם עסקינן בסנקציה פלילית, שכן עלולים אנו לשגות ב"הנחת המבוקש". ואולם, יש בכך כדי להעיד שהמחוקק לא ראה בכך נורמה עונשית, ולא כל שכן פלילית. שלישית, וחשוב מכול, מלשונם של הסעיפים וממהותם ניתן ללמוד כי הסמכות הקבועה בסעיף 17 אינה צופה פני עבר, אלא פני עתיד. אין מדובר בעונש על מה שאירע, אלא על מניעת העלול לבוא. יפים לעניין זה דבריו של השופט נ' הנדל בעניין בן אברהם:

"צא וראה, עניינו של סעיף 17 אינו רק בהרחקת מי שהתנהג באלימות בפועל, כי אם גם במניעת אפשרות להתנהגות אלימה על ידי מי שמעשיו נותנים בסיס סביר לחשש כי הוא עלול לעשות כן בעתיד" (שם, בפסקה 6)

וכן:

"מוטב יהא כי המבקש, צעיר יליד 1989, יידע לתעל את רגשותיו במסלול החיובי שבאהדת הספורט, וכך ייצא נשכר... ואולם, ייבחר במסלול אחר, עשוי לאבד את 'זכותו' להיות חלק מהאירוע בתור צופה. בראייה זו אין מדובר בעונש אלא בתוצאה מחויבת כדי לאפשר לאחרים להנות מהספורט" (שם, בפסקה 7. ההדגשה הוספה – ד' ב' א').

35. אם כן, סעיפים 17-18 אינם נמנים עם הנורמות הפליליות בפרק ד' אלא עם החלק ה"אכיפתי-מניעתי" שלו, ובהתאם לכך הצו שניתן מכוחם אינו בבחינת "עונש" (וממילא אינו בעל אופי פלילי). צווים אלה מצטרפים בכך למגוון רחב של צווים שבתי המשפט מוסמכים לתת אך הם צופים "פני עתיד" ואינם בעלי תכלית עונשית. לעתים, צווים אלה מבוססים על הרשעה (אך בכל זאת אינם מהווים חלק מן העונש). אלה הם פני הדברים בכל הנוגע לסמכות לתת צווי עשה ואל-תעשה בעקבות הרשעה בעבירות לפי סעיף 205 לחוק התכנון והבנייה, התשכ"ה-1965 (ראו: רע"פ 4169/12 דן מיחזור בע"מ נ' מדינת ישראל, פסקה 28(8.7.2013)) או לסמכות לתת צווים מכוח חוק הגנה על הציבור מפני ביצוע עבירות מין, התשס"ו-2006 (ראו: בש"פ 962/10 פלוני נ' מדינת ישראל, פ"ד סג(3) 638, 652-653, 657-656 (2010)). במקרים אחרים, הוצאת הצווים אינה נדרשת להרשעה קודמת, כמו בחוק למניעת אלימות במשפחה, התשנ"א-1991 (להלן: חוק מניעת אלימות במשפחה) המסמיך את בית המשפט להוציא "צו הגנה" לשם הגנת שלומם וביטחונם של בני משפחה מפני איום (על קווי הדמיון בין הסמכות למתן צו הרחקה מאירועי ספורט לבין הסמכות למתן "צו הגנה" מכוח החוק האמור, ראו בפסקה 4 להחלטתה של הרשמת בנמלך. ראו גם: דברי ההסבר לתיקון מס' 2 לחוק הבטיחות במקומות ציבוריים, ה"ח 3083, 291, ופרוטוקול מס' 9 של ועדת החקירה הפרלמנטרית בנושא האלימות בספורט, הכנסת החמש-עשרה (11.9.2001)).

36. ראוי להוסיף כי סעיף 19 לחוק קובע כלל לפיו מקום בו הורשע אדם בעבירה הקשורה לספורט ינתן נגדו צו הרחקה מכוח סעיף 18 (בכפוף למקרים חריגים שדורשים "נימוקים מיוחדים שיפורטו בהחלטה"). אינני סבורה שיש בכך כדי לשנות מהקביעה שמדובר בצעד מניעתי ולא בעונש. אדרבה, נקודת המוצא שעומדת בבסיס הסעיף היא שהרשעתו של אדם בעבירות מסוימות מנביעה, מעצם טיבה, את אותו "בסיס סביר לחשש" כי האדם שהורשע עלול להתנהג בעתיד באופן אלים או תוך הפרת הסדר הציבורי.

37. למעלה מן הצורך, ניתן לציין כי השאלה שבפני דומה לשאלות שעשויות להתעורר בגדרם של חוקים אחרים שעניינם הגנה מפני סכנה לאלימות. כך למשל, החוק למניעת אלימות במשפחה, התשנ"א-1991 מסמיך את בית המשפט להוציא "צו הגנה" לשם הגנת שלומם וביטחונם של בני משפחה מפני איום. מבלי לקבוע מסמרות בדבר, הדעת נותנת כי העילה להוצאת צו הגנה מסוג זה אינה אמורה להיות מוגבלת בהכרח להתנהגות שארעה בישראל. לכאורה, צו כזה יכול להיות מבוסס על אלימות או איומים שהושמעו כנגד המבקשים במסגרת חופשה משפחתית בחו"ל, למשל (ראו והשוו גם לחוק מניעת הטרדה מאיימת, התשס"ב-2002).

38. להשלמת התמונה, יצוין כי בהחלטתה בעניין סיווג ההליך עמדה הרשמת בנמלך על מאפייניה של הסמכות לתת צווי הרחקה מכוח החוק באומרה, כי "יש לה קווי דמיון לסמכות ליתן צווים אשר תכליתם מניעת אלימות עתידית ואשר אינם מלווים בהכרח הליך פלילי עתידי או קיים... בו בזמן יש לה קווי דמיון לסמכויות המוקנות בחוק המעצרים והתוצאה של שלילת החירות, שהיא פועל יוצא של אותם צווים" (שם, בפסקה 4). על בסיס מאפיינים אלה ואחרים הגיעה הרשמת בנמלך למסקנה כי "קשה לראות בהחלטה בדבר צו הרחקה והגבלה, אשר יש בה לשלול חירות, 'פסק דין אזרחי' גרידא" (שם). אכן, לצו הרחקה מכוח סעיפים 17-18 לחוק אין רק מאפיינים של פסק דין אזרחי "גרידא". עם זאת, כפי שהוסבר לעיל, גם לא ניתן לראות בו הליך עונשי-פלילי.

צו הרחקה או הגבלה מכוח החוק כצעד מניעתי – משמעות והשלכות

39. המסקנה היא שמתן צו הרחקה מכוחם של סעיפים 17-18 לחוק, כשלעצמו, אינו מהווה סנקציה פלילית בגין ההתנהגות שעל בסיסה ניתן הצו. התכלית העומדת ביסודו של הצו שניתן מכוחם של סעיפים אלה היא מניעתית, ועל כן הוצאתו נתמכת באינדיקציות המלמדות על סכנה עתידית מכיוונו של מי שניתן בעניינו הצו. מסקנה זו משפיעה במישרין על בחינת השאלה העומדת לבירור לפני. לנוכח התכלית המניעתית של סעיפים 17-18 לחוק, אני סבורה שפרשנותו של המונח "אירוע ספורט" בהם אינה מוגבלת לאירוע שהתקיים רק בישראל. הדגש הוא, אפוא, על ההתנהגות שעשויה ללמד על חשש לאלימות בעתיד, ולא על המיקום שבו התרחשה התנהגות זו. הגבלת נקודת הייחוס לצורך הוצאת צווי הרחקה אך לאירועי ספורט בישראל בלבד מחטיאה לתכלית שלשמה ניתן הצו – אקט מניעתי שנועד לאתר את אותם מתפרעים בכוח במגרשי הספורט ולמנוע מהם לעשות כן.

40. בשלב זה ראוי להבהיר כי מסקנה זו נותנת אף מענה לחלק מן הטענות האחרות שהועלו בפני באשר להגבלות על תחולה אקס-טריטוריאלית של נורמות פליליות. אכן, אילו הסמכות להוצאת הצווים הייתה בעלת אופי פלילי – כעמדתם של המעורבים – היו מתעוררות שאלות מורכבות הנוגעות להפעלת הסמכות, ביניהן השאלה האם מתקיימים התנאים להטלת אחריות בגין "עבירת חוץ". ואולם, כאמור, לא כך הדבר, ולכן גם התנהגות באירוע שעונה על ההגדרה של "אירוע ספורט" אך התקיים בחו"ל עשויה להוות "בסיס סביר לחשש" להתנהגות אלימה בעתיד שתצדיק מתן צו.

היבטים השוואתיים

41. חוק איסור אלימות בספורט אינו "בן יחיד" בזירה העולמית של ספורט ומשפט. כפי שצוין, התופעה של אלימות במגרשי הספורט היא תופעה החוצה גבולות, ובהתאם לכך נחקקו חוקים שנועדו להתמודד עמה גם במדינות אחרות. עיון קצר בדוגמאות ממדינות הים מלמד כי אף בהן תופעת האלימות הובנה כתופעה גלובלית, ובהתאם לכך הסמכויות הרלוונטיות הוחלו באופן שאינו מוגבל לזירה המקומית.

42. המדינה הנחשבת ל"מובילה" בתחום זה – על רקע העובדה שסבלה בעבר מן המופעים הקשים ביותר של אלימות אוהדים, מחד גיסא, ונחשבת ככזו שהצליחה להפחית בצורה משמעותית את מפלסי האלימות במגרשים, מאידך גיסא – היא בריטניה. על רקע זה, החקיקה בה אף שימשה מקור השראה לחוקים דומים במדינות אחרות בעולם (ראו: ויות' ופריבורן, בעמ' 236-248).

43. חוק הצופים במשחקי כדורגל (Football Spectators Act 1989) שנחקק בבריטניה כבר בשנת 1989 (ומאז תוקן מספר פעמים) מתייחס במפורש לאפשרות להוציא צווי הרחקה על-סמך תלונה בגין התנהגות אלימה או הפרת סדר בשטחה של בריטניה או מחוצה לה (סעיף B14 לחוק. בקשה למתן צו, לפי סעיף זה, תוגש לבית המשפט רק בהתקיים התנאי הבא: "the respondent has at any time caused or contributed to any violence or disorder in the United Kingdom or elsewhere" (ההדגשה הוספה – ד' ב' א'). חקיקה מאוחרת יותר (Football (Offences and Disorder) Act 1999) אף מאפשרת הוצאת צוים המונעים את השתתפותם של אוהדי כדורגל במשחקים המתקיימים מחוץ לגבולות בריטניה (סמכות שאינה קיימת בחוק הישראלי). לצד אמצעים אלה, החקיקה בבריטניה אף הגדירה מספר עבירות פליליות נגד התנהגויות אסורות במשחקי כדורגל (ראו בחוקים שהוזכרו לעיל), כך שהיא קובעת שני ערוצי טיפול: ערוץ פלילי וערוץ שאינו פלילי. לא למותר לציין, כי הסדרים אלה בדין הבריטי פורטו בהרחבה במסמך שנכתב על-ידי מרכז המחקר והמידע של הכנסת והוגש לוועדת החינוך, התרבות והספורט לקראת הדיון בהצעת חוק איסור אלימות בספורט (ראו: דינה צדוק "הסדרים למניעת אלימות בספורט – החוק האנגלי" (הכנסת, מרכז המחקר והמידע, 2008)).

44. מעניין לציין שסוגיות דומות לאלו שנבחנו בהחלטת זו הגיעו לפתחו של בית המשפט לערעורים באנגליה *Gough v Chief Constable of the Derbyshire Constabulary* [2002] EWCA Civ 351. באותו עניין תקפו המערערים צווי הרחקה שניתנו נגדם על רקע מעורבותם בהפרות סדר ומהומות במשחקי כדורגל ובאירועים הקשורים להם (אגב, אחד האירועים שהוזכרו בפסק הדין הוא התפרעות אוהדים אנגלים בשנת 2000 בעיר שרלרואה הבלגית). הצווים אסרו על המערערים לנכוח במשחקי כדורגל בתחומי אנגליה, ואף הגבילו את יציאתם מתחומי אנגליה במועד שבו התקיימו משחקי כדורגל שהוגדרו מראש. המערערים טענו, בין היתר, כי מתן צו מכוח סעיף B14 ל- Football Spectators Act 1989 שהוזכר לעיל הם הליכים פליליים. בית המשפט לערעורים דחה טענו, בקבעו כי צווי הרחקה מן הסוג הנדון אינם בגדר "עונש", וההליך שמכוחו הם ניתנים אינו הליך פלילי.

45. ההבחנה בין הערוץ הפלילי לבין הערוץ המניעתי והלבר-פלילי בחקיקה שעניינה אלימות אוהדים היא מודל שאומץ גם בחקיקה של מדינות אחרות שהתבססו על הניסיון האנגלי. בצרפת הנושא מוסדר בקוד הספורט (Code du sport), החל בסעיף L332-1. חוק זה כולל גם כן הבחנה בין "איסורי איצטדיון" (stadium bans) כסנקציה פלילית לבין איסורים כאלה המוטלים כאמצעי מנייה-מניעה.



מניעת. יש, כמובן, הבחנות רלוונטיות בין החוקים במדינות השונות, וניתן אף להבחין ב"דרגות" שונות של החמרה – כך, בצרפת לא נהוגה הסדרה של הגבלה על נסיעת אוהדים לחו"ל, בעוד בבלגיה אומץ גם אמצעי זה (לסקירה השוואתית מפורטת, ראו עוד: ויות' ופריבורן, בעמ' 236-244). ניתן להוסיף, כי מוצע לאמץ את המודל האנגלי אף במדינות נוספות (ראו: Matthew R. Watson, *The Dark Heart of Eastern Europe: Applying the British Model to Football-Related Violence and Racism* 27 Emory (J. Int'l L. 1055 (2013)).

46. אין צריך לומר שפרטי ההסדרים בישראל ובמדינות אחרות הם שונים ושהחלטתי זו מבוססת על החוק הישראלי – על-פי לשונו ותכליתו. עם זאת, העיון ההשוואתי מלמד כי המסקנה אליה הגעתי משתלבת היטב במציאות הנורמטיבית והספורטיבית שבה פועל גם הכדורגל הישראלי.

מבט נוסף: על ה"גלובליזציה" של אירועי ספורט

47. בבחינת השאלה האם פרשנות המונח "אירוע ספורט" בחוק מוגבלת לתחומי ישראל ניתן להידרש, גם אם לא כשיקול מכריע, למאפיינים הגלובליים של אירועי ספורט – מאפיינים שהולכים ומתחזקים עם השנים. דומה כי בשלב זה ניתן לומר, ללא קושי, כי כיום ספורט הוא אחת הפעילויות הגלובליות ביותר (ראו: במגרש המשחקים, בעמ' 103-109; גארדינר, בעמ' 24-25; Ken Foster, *Is There a Global Sports Law? Lex Sportiva: What is Sports Law?* 35 (R.C.R. Siekmann & J. Soek eds., 2012)). הגלובליזציה של הספורט באה לידי ביטוי במספר מישורים, ובכללם, מבלי למצות, מעבר של ספורטאים בין מדינות; פעילותם של ארגוני ספורט בינלאומיים ותחרויות ספורט בינלאומיות (שבהן משתתפות קבוצות ממדינות שונות); והשתתפותם של צופים ואוהדים גם באירועי ספורט המתקיימים במדינות אחרות (ראו: J. Lucie Thilbault *Globalization of Sport: An Inconvenient Truth* 23 (Sport Management 1, 6-10 (2009); במגרש המשחקים, בעמ' 103, 143-144, 154-156; גארדינר, בעמ' 492-496). גם מאפיינים אלה מחזקים את המסקנה שהבחנה בין אירוע ספורט בישראל לבין אירוע ספורט מחוץ לה בהקשר הספציפי של הדיון היא, במידה רבה, מלאכותית.

בין סמכות לשיקול דעת

48. המסקנה שאליה הגעתי כי ניתן לתת צו הרחקה גם תוך פנייה לאירועים אלימים שהתרחשו מחוץ לגבולות ישראל נוגעת לשאלת הסמכות. אין בכך כדי לומר שמיקומו של האירוע אינו צריך להשליך על הערכת הסכנה הנובעת ממנו. בכל מקרה ומקרה יש אפוא לבחון: האם בעובדה שאדם מתנהג בצורה אלימה במגרש כדורגל בחו"ל יש כדי להוות בסיס סביר לחשש כי הוא עלול להתנהג בצורה דומה גם בישראל? התשובה על שאלה זו היא תלוית נסיבות. כך למשל, מעורבות של אוהדים באירוע אלים שהיה קשור בקבוצה ישראלית יכולה לחזק את החשש שמא ינקטו באותה אלימות גם בארץ. לעומת זאת, מעורבות באירוע שאין לו כל קשר לקבוצה ישראלית עשוי להקים חשש זה בדרגה פחותה. הגם שאין מדובר בתנאי להפעלת הסמכות, ניתן להוסיף כי במקרים רבים, ובהם גם המקרה שבפנינו, ההשתתפות באירועי ספורט בחו"ל מהווה מעין "המשך ישיר" של תחרויות הספורט בישראל, והיא מבוססת על הישגים בזירה המקומית. בכך יש כדי לחזק לעתים את החשש שהתנהגות בחו"ל מלמדת על הסיכון שעלול להתממש בישראל. לעתים, הדברים הם אף בבחינת קל וחומר: מי שמתנהג בצורה מסוכנת ואלימה שלא "במגרש הביתי" שלו (תרתי משמע)



עלול לעשות כן אף ביתר שאת במקום שאותו הוא מכיר, שבו הוא חש בנוח וזוכה לתמיכה מן הסביבה, ובנסיבות שבהן הוא חוזר ונפגש עם אוהדים של קבוצות אחרות "יריבות" (גם כן תרתי משמע). לבסוף, אין צריך לומר, כי בכל מקרה של מתן צו הרחקה – על בסיס התנהגות באירוע ספורט בארץ או בחו"ל – נדרשת בחינה זהירה ואינדיבידואלית של הנסיבות, באופן המאזן בין האינטרס החשוב בשלום הציבור וביטחונו לבין זכויות הפרט. במסגרת כך, יש אף לתת את הדעת לחשש שהתעורר שמא "התשתית הראייתית" להוכחת התנהגות בחו"ל עלולה שלא להיות איתנה. כל מקרה צריך להיבחן לגופו.

מן הכלל אל הפרט

49. בדיון עד כה קבעתי כי ההליך שמכוחו ניתנו צווי ההרחקה בענייננו אינו הליך פלילי, וכי צו ההרחקה אינו בגדר "עונש". על בסיס קביעות אלה, ולנוכח התכלית המניעתית של הסמכות להוציא צו הרחקה כמו גם הבחינה ההשוואתית, הגעתי למסקנה כי אין מניעה לפעול מכוח סעיף 17(2) לחוק על בסיס התרחשויות שאירעו באירוע ספורט בחו"ל בכלל, ובבלגיה בפרט. כעת יש להוסיף ולבחון את אופן יישומן של קביעות אלה בנסיבות העניין.

50. כפי שצוין לעיל, מעבר לסוגיה העקרונית שהונחה לפתחי, כל הצדדים העלו טענות אף לגופם של דברים. המבקש טוען כי מיוחסת לו פעולה מוגבלת בהיקפה של סיוע להדלקת אבוקה שאחז אוהד אחר של הקבוצה, וזאת להרף עין. על רקע זה, כך נטען, אין הצדקה לסנקציה החריפה שננקטה נגדו, ומכל מקום יש הצדקה – ככל שלא תתקבל טענתו העקרונית – לקצר את תקופת ההרחקה שלו מן המשחקים, לאחר שקיים את הצו עד כה, תוך הקפדה בקלה כבחמורה.

51. המשיבים בבש"פ 7634/15 טוענים כי רובם – למעט אחד מהם (המשיב 1) שתועד זורק אבוקה – רק אחזו באבוקות, ולכן לשיטתם אין הצדקה לסנקציה החריפה שננקטה נגדם. בנוסף לכך הועלתה, באופן כללי, הטענה של נקיטת אמצעים אלה נגדם בשל היותם אוהדי בית"ר ירושלים דווקא (לעומת הקפדה פחותה עם אוהדים של קבוצות אחרות).

52. מנגד, המדינה עומדת על חומרתם של האירועים בשרלרואה וטוענת כי בשים לב לאופי המסוכן והאליים של התנהגות המעורבים באירועים, הצווים שניתנו היו מידתיים ומוצדקים. המדינה מוסיפה וטוענת כי יש מקום להתייחס לחומרתם של האירועים בהסתכלות "כוללת" על האירוע, כך שאף אוהדים שתועדו ברגע של החזקת אבוקה, היו חלק ממסכת רחבה יותר של השתוללות רבתי. לבסוף, המדינה מצביעה על כך שחלק מן המעורבים הורחקו גם בעבר ממשחקיה של בית"ר ירושלים בשל התנהגות פרועה, ועל כך שנגד אחד מהם (המשיב 6) הוגש לאחרונה כתב אישום המייחס לו החזקה של רימון הלם שעה שהמתין לתחילתו של משחק כדורגל. הוצגה בפני החלטה על מעצרו של המשיב 6 עד תום ההליכים נגדו שניתנה בבית המשפט המחוזי בתל אביב-יפו ביום 27.12.2015 (מ"ת 40007-12-15, השופט ב' שגיא).

53. עיון בטענות הפרטניות של הצדדים מוביל למסקנה כי מנקודת המבט של המועד שבו ניתנה החלטתו של בית משפט השלום – לא היה מקום להתערב בה. המסוכנות הגלומה בהחדרתן, הדלקתן והשלכתן של אבוקות או הכנסתן של כלי משחית אחרים למגרש הכדורגל היא ברורה, ואין צורך להרחיב בעניין זה לנוכח קביעותיו של בית משפט השלום, שבחן באופן פרטני את עניינו של כל אחד מהמעורבים. כמו כן, לא ראיתי ממש בטענות לאכיפה בררנית בין אוהדי בית"ר לבין אוהדי קבוצות אחרות, טענות שנטענו בשפה



רפה. יחד עם זאת, בנקודת הזמן הנוכחית, בחינת עניינם של המעורבים חושפת מציאות מורכבת.

54. המורכבות בפן המעשי של ההחלטה נובעת, בראש ובראשונה, מהעובדה שמצבם המשפטי של המעורבים כיום אינו זהה בכל הנוגע לתחולתם של צווי ההרחקה בעניינם, לנוכח חלוף הזמן וההחלטות הסותרות בעניינם. המבקש מורחק מזה חודשים מספר ממשחקי כדורגל (בכפוף להקלות שניתנו בהחלטה מעדכנת על רקע פעילותו כשחקן וכמאמן בקבוצת כדורגל בליגה נמוכה יותר). הוא אף מתייצב כפי שנדרש בתחנת המשטרה כל אימת שמתקיים משחק של בית"ר ירושלים. שאר המעורבים המשיכו להגיע כאוהדים למגרשי הכדורגל, ולמצער לא היו מנועים מכך. בעניינו של המשיב 4 - שלגביו החליט בית משפט השלום על תקופת הרחקה קצרה יותר, פקעה תקופת ההרחקה לפני זמן קצר - אך במהלך רוב התקופה לא נמנעה ממנו האפשרות להגיע למגרשים (בשל החלטתו של בית המשפט המחוזי בעניינו). המשיב 6 שוהה, על-פי העובדות שהוצגו בפניו, במעצר עד תום ההליכים בשל אירוע אלימות אחר. מה צריכה להיות אפוא התוצאה האופרטיבית של החלטתי העקרונית בעניינו של כל אחד ואחד מהם?

55. הקושי שמעורר המקרה הוא אפוא ברור. מאחר שתכלית ההרחקה היא מניעתית, ולא עונשית, אין מקום להחיל, ללא בחינה מחודשת, את תקופות ההרחקה שעליהן החליט בית משפט השלום ממועד החלטתי זו (מה שאף היה עלול להוביל בעניינם של מרבית המעורבים להרחקה עד מועד מתקדם בעונת הכדורגל הבאה). על כך יש להוסיף, כי התוצאות הסותרות של ההחלטות שניתנו בעניינם של המעורבים השונים בבית המשפט המחוזי הובילו לכך שבפועל המבקש כבר מורחק מזה תקופה מן המגרשים בעוד שחבריו אינם מורחקים. מהיבט זה, החלטת ההרחקה על כולם עד לתום העונה הנוכחית עלולה להוביל גם כן לתוצאה שאינה שוויונית. מעבר לכל אלה, גם אם מלכתחילה הייתה הצדקה למתן צווי ההרחקה על-ידי בית משפט השלום, בעת הזו לא ניתן לחזור ולהחילם בהתעלם מן הזמן שחלף ומהתנהגותם (הטובה או הרעה לפי העניין) של המעורבים בזמן שחלף.

56. בנסיבות שנוצרו אינני רואה אפוא מוצא מהחזרת עניינם של כל המעורבים לבית משפט השלום על מנת שיבחן - בהתייחס לנסיבותיו של כל אחד ואחד מהם - מהי תקופת ההרחקה הראויה בעת הזו.

57. לפני חתימה אוסיף שתי הערות: ראשית, במישור הדיוני, ראוי שדרך ההשגה על החלטות בעניין צווי מעצר תוסדר בחקיקה. ההחלטה בעניין סיווג ההליך היא מבוססת ומנומקת היטב, ומתבססת גם על החלטתו של השופט הנדל בעניין בן אברהם ועל הפרקטיקה שהשתרשה בהקשר זה. יחד עם זאת, ראוי היה להסדיר עניין זה בחוק באופן בהיר וסדור. שנית, במישור המהותי, אין ספק שההרחקה ממגרשי הכדורגל קשה מאד לנוגעים בדבר. עם זאת, יש מקרים שבהם הרחקה זו - כואבת ככל שתהיה - היא נחוצה. מכל מקום, הסמכות להרחיק אוהדים מאירועי ספורט עומדת באופן בלתי תלוי במיקום הגיאוגרפי שבו נכשלו באלימות, אשר מלמדת על פוטנציאל לאלימות חוזרת. בין בארץ ובין בחו"ל: ככה לא אוהדים קבוצה.

58. סוף דבר: הערר בבש"פ 7317/15 נדחה בעיקרו אך מתקבל באופן חלקי במובן זה שעניינו של העורר יחזור ויבחן על-ידי בית משפט השלום. הערר בבש"פ 7634/15 מתקבל, אך גם עניינם של המשיבים יחזור ויבחן על-ידי בית משפט השלום. עד למועד שבו ייתן בית משפט השלום את החלטתו העדכנית, יעמדו על כנן ההחלטות שקיבל בית משפט השלום בעניין צווי ההרחקה שניתנו נגד כלל המעורבים. בעניינו של המשיב 4 - שצו ההרחקה שניתן בעניינו פקע בינתיים בשל חלוף התאריך האחרון הקבוע בו (חרף העובדה שבפועל הוא בוטל בחודש אוקטובר 2015 בהחלטתו של בית המשפט המחוזי) - אני מורה על מתן צו הרחקה זמני עד



לקבלת החלטה עדכנית על-ידי בית משפט השלום.

ניתנה היום, כ"ח בשבט התשע"ו (7.2.2016).

ש ו פ ט ת